

BİR ZAMANLAR BİLİM HABERLERİ

Alkol almak ömrü uzatır mı? En hızlı savaş gemileri hangi ülkelerdedir? Tarımda ürün kaybını azaltmak için ne tür yeni aletler geliştirilmektedir? Döneminde sıradan okuyucuya hitap edecek şekilde hazırlanmış olan eski bilim haberleri geçmişten bir tat sunmaya devam ediyor. Alkol kullanımının insan sağlığına etkisi hakkında günümüzdeki tıbbi bulguların bir benzerinin sunulduğu haber, haberi hazırlayanların sonuçlara inanmama ya da katılmama haklarını saklı tutmalarının ilginç bir örneğini de oluşturuyor.

Müskirât İstimali ve Tul-i Ömr

Londra Cemiyet-i Tıbbiyesi meşrubât-ı küüliyye istimal edenlerden beş sınıfın yani müskirâtı mutedilâne istimal edenlerle sarhoş olmaksızın çokça içret edenlerin ve bir de müskirât istimalini itiyad eyleyenlerle daima sarhoş olurcasına içreti su'-i istimal eyleyenlerin yekdiğerine nisbetle ömr-ü vasatı olarak kaçar sene yaşadıklarının ve bir de asla müskirât istimal etmemiş olanların ömr-ü vasatı ne kadar olduğunun tayini için akademice bir komisyon teşkil etmiş idi. Bu kere komisyon-u mezkûr tetkikat ve tahkikatını bilikmal lazım gelen raportu tanzim etmiş ve mezkûr raportun mütalaasından âtidedeki netayic-i garibe istihsal edilmiştir. Şöyle ki:

Evela- asla meşrubât-ı küüliyye yani ispiroto kullanmamış olanların hesab-ı vasatı üzere nail oldukları ömr 51 sene 22 gün. Saniyen- meşrubât-ı küüliyye istimalinde itidale gayet riayet edenlerin ömrü 63 sene 13 gün. Salisen- sarhoş olmak niyeti bulunmaksızın mücerred ihtiyatsızlıktan naşi sık sık içret edenlerin ömrü 59 sene 67 gün. Rabian- içreti aleddevam itiyad etmiş olanlar 57 sene 59 gün. Hâmisen- sarhoşlar 53 sene 13 gün.

Şu istatistikten kemal-i hayretle istintac edildigine göre en ziyade kasır-ül-ömr olanlar asla meşrubât-ı küüliyye istimal etmemiş olanlardır. Gerçi biz bu istatistiği "Biritiş Medikal Asosyeşin" nam İngiliz cemiyet-i tıbbiyesinin neşrettiği bir risâleden nakl ve tercüme etmiş isek de sâlif-üz-zikr komisyon raportunun netice-i tetkikatına inanmamaktamazûruz ves-selam!

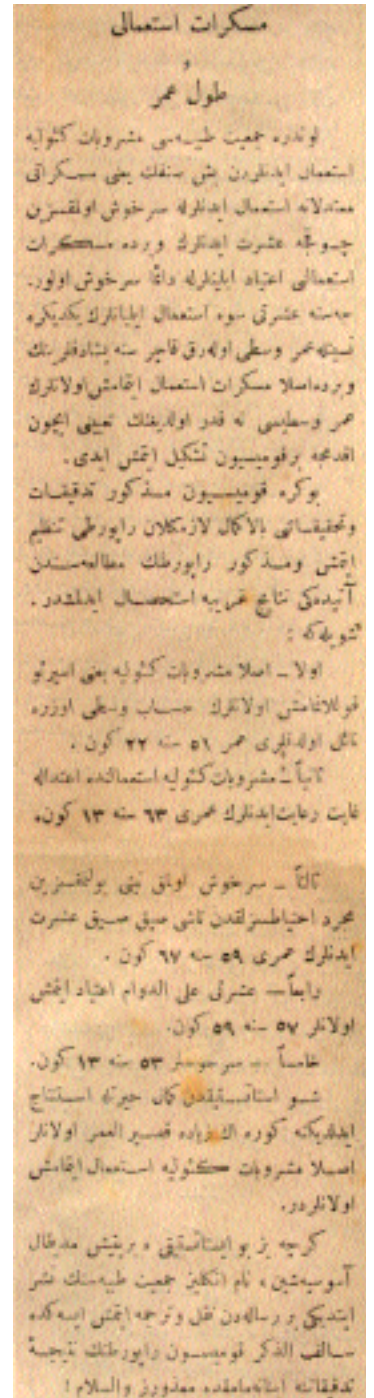
Alkol Kullanımı ve Uzun Ömür

Londra Tıp Cemiyeti, alkollü içkiler kullananlardan beş grubun, yani alkollü kararında kullananlarla sarhoş olmaksızın çokça içenlerin ve bir de alkol kullanımını alışkanlık haline getirenlerle daima sarhoş olurcasına içkiyi kötüye kullananların birbirlerine kıyasla ortalama ömür olarak kaçar sene yaşadıklarının ve bir de asla alkol kullanmamış olanların ortalama ömrü(nün) belirlenmesi için bir komisyon oluşturmuştu. Adı geçen komisyon bu sefer inceleme ve araştırmasını tamamlamak için gereken raporu düzenlemiş ve bu raporun incelenmesinden aşağıdaki garip sonuç elde edilmiştir. Şöyle ki,

İlk olarak, asla alkollü içki kullanmamış olanların ortalama hesap olarak sahip oldukları ömür 51 yıl 22 gün; ikinci olarak, alkol kullanımında ılımlılığa gayet dikkat edenlerin ömrü 63 yıl 13 gün; üçüncü olarak, sarhoş olmak niyeti bulunmaksızın sadece tedbirsizlikten dolayı sık sık içenlerin ömrü 59 yıl 67 gün; dördüncü olarak, içmeyi durmaksızın alışkanlık haline getirmiş olanlar 57 yıl 59 gün; beşinci olarak, sarhoşlar 53 yıl 13 gün. Şu istatistikten tam bir hayretle çıkarılan (sonuca) göre, en kısa ömürlü olanlar asla alkollü içki kullanmamış olanlardır. Gerçi biz bu istatistiği

"British Medical Association" adlı İngiliz Tıp Cemiyeti'nin yayınladığı bir dergiden tercüme etmiş ve aktarmış olsak da bahsi geçen komisyon raporunun incelemesine sonucuna inanmamak gibi bir özürümüz vardır!

Sabah, 10 Muharrem 1307
(6 Eylül 1889), s.4.

Meyve Toplamağa Mahsûs let

Kemâl e ren meyvelerimizi en ibtidâi bir şekilde ya ağaçları silkeleyerek veyahut dallara sırk ile urarak toplarız. Halbuki bu hareketimizin ağaçlara ne kadar mazarrat îka' etmekte olduğunu idrâk edemeyiz. Zeytun mahsulümüzün bir sene mebzûl, ertesi sene bereketsiz olması hep bu tesir neticesidir. Bir çok memleketlerde zeytun sureti mahsusada yaptırılmış merdivenler iânesiyle el ile toplanarak bu sayede her sene aynı suretle mebzûl mahsul iktaf (?) olunmaktadır. Keza meyveler de böyle itinâ ile toplanılmaktadır; hatta meyve toplamak için Avrupa ve Amerika'da bir çok âletler bile tatbik olunmaktadır.

Resmimiz, Fransız mütehasşislerinden Mös-yö (Jilber)'in imâl eylemiş olduğu yeni bir âleti irâe eylemektedir. Bu âlet gayet basit olup iki parçadan ibarettir. detâ yumurta şeklinde olan ve ortasından ikiye bölünen üst kısmı sırım hizasında bulunan ip vasıtasıyla tahrik edilmektedir. let koparılacak meyvenin yakınına götürüldükte ipin ucu bırakılarak kapaklar kapatılır ve meyve işbu zarfın içine bilâhasar dahil olmuş bulunur. Kemâl sühûletle koparılan bu meyveyi sepete koyduktan sonra aynı ameliyeye tekrar edilir...İnşallah bu gibi ihtirââtın, ba'de-zîn memleketimizde de câ-yi tatbik bulunduğunu görmekte müşerih oluruz.

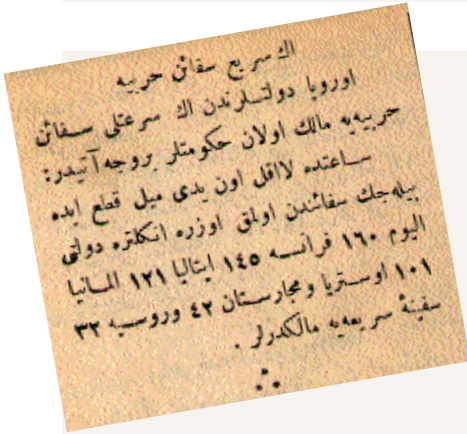
Meyve Toplamak İçin Özel let

Olgunlaşan meyvelerimizi en basit bir şekilde ya ağaçları silkeleyerek ya da dallara sırk ile vurarak toplarız. Oysa bu hareketimizin ağaçlara ne kadar zarar vermekte olduğunu anlayamayız. Zeytin ürünümüzün bir sene bol (ve) sonraki sene bereketsiz olması hep bu [zararın] etkisi sonucudur. Bir çok ülkelerde zeytin özel olarak yaptırılmış merdivenler yardımıyla (ve) el ile toplanarak bu sayede her sene aynı suretle bol ürün elde edilmektedir. Meyveler de böyle özenle toplanmaktadır; hatta meyve toplamak için Avrupa ve Amerika'da bir çok âletler bile kullanılmaktadır.

Resmimiz, Fransız uzmanlarından Mös-yö Jilber'in yapmış olduğu yeni bir âleti göstermektedir. Bu âlet gayet basit olup iki parçadan oluşmaktadır. detâ yumurta şeklinde olan ve ortasından ikiye bölünen üst kısmı sırım hizasında bulunan ip aracılığıyla harekete geçirilmektedir. let, koparılacak meyvenin yakınına götürüldüğünde ipin ucu bırakılarak kapaklar kapatılır ve meyve bu koruyucunun içine hasarsız bir şekilde girmiş olur. Tam bir nezaketle koparılan bu meyveyi sepete koyduktan sonra aynı işlem tekrar edilir...İnşallah bu gibi icâtların bundan sonra memleketimizde de uygulandığını görmekte içimiz rahat oluruz.

Millî Nevsal, 1924, s.366.

En Serî Sefâin-i Harbiyye

Avrupa devletlerinden en süratli sefâin-i harbiyyeye mâlik olan hükümetler ber vech-i âtidir: saatte lâ-akall on yedi mil kat edebilecek sefâinden olmak üzere İngiltere devleti el-

yevm 160, Fransa 145, İtalya 121, Almanya 101, Avusturya Macaristan 42 ve Rusya 32 sefine-i seriyye-yevm mâlikdirler.

En Hızlı Savaş Gemileri

Avrupa devletlerinden en hızlı savaş gemilerine sahip olanlar aşağıdaki gibidir: saatte en azından on yedi mil yol alabilecek gemilerden olmak üzere halen İngiltere devleti 160, Fransa 145, İtalya 121, Almanya 101, Avusturya-Macaristan 42 ve Rusya 32 hızlı gemiye sahiptir.

İngiliz zirhlısı H.M.S. Dreadnought

SABAH 21 Cemaziyelvel 1307
(13 Ocak 1890), s.4

ale-d-devam: durmadan
ameliyye: iş, işlem; operasyon
âti: gelecek; aşağıda
bade-zin: bundan sonra
ber vech-i âti: aşağıda olduğu gibi
bilâhasar: hasarsız
bi-ikmal: tamamlamak için
câ-yi tatbik: tatbik yeri,
uygulanma
el-yevm: bugün; şimdi,
şu anda
hâmisen: beşinci olarak
iâne: yardım
ibtidâi: ilk; ham; basit
idrâk: anlayış
ihtirâât: icât, buluş

ika': yapma, yaptırma
irâe: gösterme
isti'mal: kullanma
istihâsâl: meydana getirme,
üretme
istintac: sonuç çıkarma
işret: içki içme
itiyad: âdet edinme,
alışkanlık
kasir-ül-ömr: kısa ömürlü
kemâl: tam, olgun; olgunluk
lâ-akall: en azından
ma'zûr: özür, özürü olan
mâlik: sahip
mazarrat: zarar, zarar verme
mebzûl: çok, bol

meşrûbât-ı külliyye: alkollü içkiler
mezkûr: adı geçen
mücerred: yalnız, sadece
münşerih: gönlü açık, rahat
müskirât: sarhoş eden,
sarhoşluk veren
şeyler
mütalaa: bir işi etrafı ve iyice
düşünme
mütehasşis: uzman
naşi: dolay, ötürü,
sebebiyle
ömr: hayat, yaşam
rabî'an: dördüncü olarak
risâle: küçük kitap,
mecma, dergi

sâlif-üz-zikr: bildirilen,
bahsi geçen
salisen: üçüncü olarak
saniiyen: ikinci olarak
sefâin-i harbiyye: savaş gemileri
seri: hızlı
su-i istimal: kötüye kullanma
suret-i mahsusâ: özel olarak,
özel şekilde
sühûlet: yavaşlık; nezaket
tahkikat: araştırma
tahrik: harekete geçirme
tul: uzunluk
vasatî: ortalama